

VIKRAM SET
SVADBENI SARI

Treći deo trilogije
Odgovarajući momak

Prevela
Branislava Radević-Stojiljković

Laguna

Naslov originala

Vikram Seth

A SUITABLE BOY

Copyright © 1993 by Vikram Seth

Translation Copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

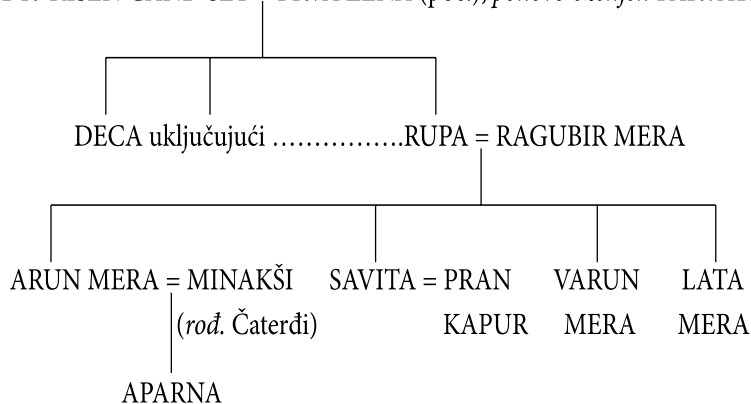
*Tati i mami
i u znak sećanja na Amu*

ZAHVALNOST

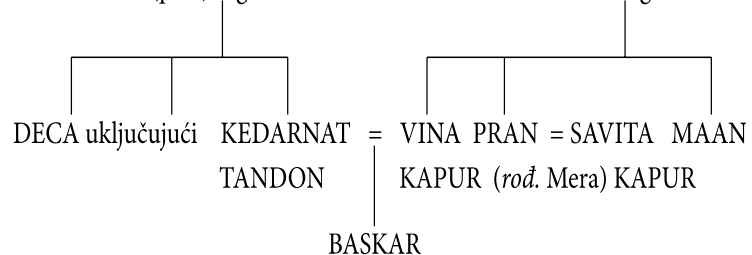
Ovo je hvala za sve moje drage:
Za muze što behu i stroge i blage;
Drugove što zlovolju i dreku mi podneše
A sve u svemu briga ih ne beše;
Za minule velikane čije besede
Smešah u svoje sopstvene obrede;
Zbilja, svim onima koje pritiskah
Nesmiljeno jer opsednut bejah;
I duši mojoj što na milodaru
Prežive i izatka smišljenu čar,
I dade je, čitaoče, tebi na dar,
Tebi, izvoru svake pare.
Kupi me pre no što pamet ti kaže:
Sklanjaj novčanik i beži što dalje.

SADRŽAJ

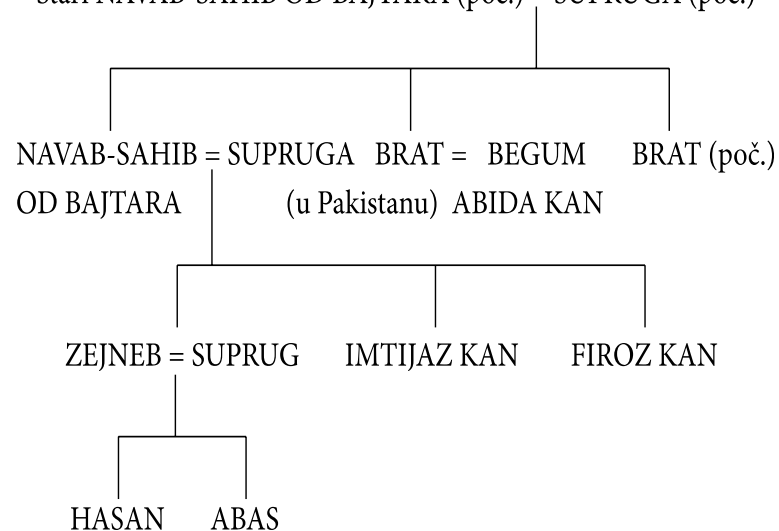
TRINAESTI DEO	15
Dete se rodilo; okolo žene teraju urok što dalje. Obučar piše, a pesnik knjigu svoju šalje.	
ČETRINAESTI DEO	155
Premijer se bori, visoko diže glavu. Žalosni sinovi tamjan pale precima svojim u slavu.	
PETNAESTI DEO	249
Karbalom i Lankom plamen vlada, Varnicom zapalio lavirint grada.	
ŠESNAESTI DEO	321
Božićnim lampicama ukrašena ulica cela; Na utakmici kriketa tri se prosca sreła.	
SEDAMNAESTI DEO	403
U Brampuru nekog izboli nožem, neko je i sahranjen, I jedan sramni skandal u javnosti obelodanjen.	
OSAMNAESTI DEO	513
Jedan čovek, petoro, njih četrdeset hiljada bira. Neko pobeđuje, neko se povuče, a neko gubi, u ime mira.	
DEVETNAESTI DEO	601
Glumci se klanjaju, zavesa pada, S pozornice odlaze, barem za sada.	

Porodica **MERA**DR KIŠEN ČAND SET = PRVA ŽENA (poč.); *ponovo oženjen* PARVATIPorodica **KAPUR**

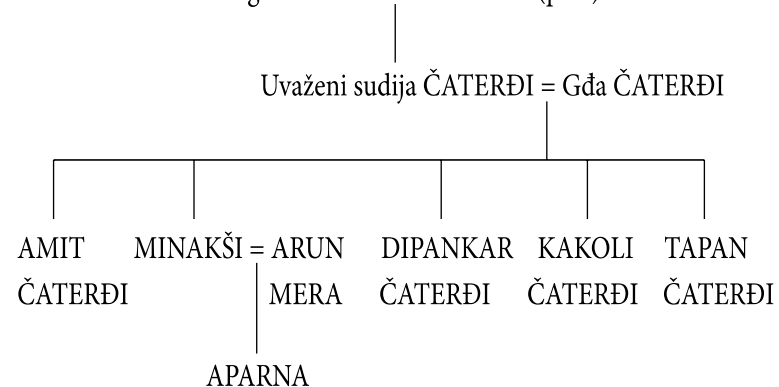
G. TANDON (poč.) = gđa TANDON MAHEŠ KAPUR = gđa KAPUR

Porodica **KAN**

Stari NAVAB-SAHIB OD BAJTARA (poč.) = SUPRUGA (poč.)

Porodica **ČATERĐI**

Stari g. ČATERĐI = SUPRUGA (poč.)

(poč.) = počivši, počivša

Obilje, toliko neophodno...

VOLTER

Najbolji način da nekom dosadiš jeste da kažeš sve.

VOLTER

TRINAESTI DEO

13.1.

MAAN, FIROZ I IMTIJAZ su stigli vrlo brzo. Maan je pokušao da razveseli Savitu. Firoz je malo govorio. Kao i sve ostale, i njega je potreslo kad je video Prana u tako jadnom stanju, kako jedva diše i bori se za vazduh.

Imtijaz pak nije bio vidno uznemiren bolnom borbom svoga prijatelja, već se brzo latio zadatka da postavi dijagnozu. Kao školovana bolničarka, Parvati Set je pomagala Pranu da se pomeri kad god je to bilo potrebno. Imtijaz je znao da Pran ne može da odgovara na pitanja, osim da povremeno klimne ili odmahne glavom, pa je o okolnostima izbijanja ovog iznenadnog napada ispitivao Savitu. Malati je prilično tačno klinički opisala incident koji se nekoliko dana pre toga desio za vreme predavanja u slušaonici na fakultetu. A na putu ovamo, Firoz je već bio ispričao Imtijazu kako se Pran, kad su se sreli u sudu nekoliko dana ranije, žalio na iscrpljenost – između ostalog i o slabosti koju je ovaj osećao oko srca.

Gospođa Rupa Mera je ćuteći sedela na stolici, a Lata je stajala iza, s rukom na majčinom ramenu. Gospođa Rupa Mera ništa nije rekla Lati. Briga za Prana beše sve ostalo potisnula u stranu.

Savita je čas gledala u svoga muža, a čas u duguljasto, svetloputo Imtijazovo lice, na kome se jasno videlo da procenjuje situaciju. Naročito joj je privukao pažnju njegov mali mladež na obrazu, mada ni sama nije znala zašto. U tome času Imtijaz je upravo napipavanjem pregledao Pranovu jetru – što se činilo čudnim postupkom s obzirom da je posredi bio astmatični napad.

Doktoru Kišenu Čandu Setu je rekao: „Naravno, status astmatikus. Trebalo bi da se iscrpi i prođe sam od sebe, ali ako se ubrzo ne okonča, daću mu adrenalin supkutano*. Ali ako mogu, radije bih to izbegao. Šta mislite, da li biste mogli urediti da sutra ovamo donesu aparat za EKG?“

Na reč „EKG“ nije se prenuo samo doktor Set već i svi ostali.

„A šta će vam?“, oštro ga upita doktor Set. U Brampuru je postojao samo jedan aparat za EKG, u bolnici Medicinskog fakulteta.

„Pa voleo bih da pročitam kardiogram. Želeo bih da se Pran uopšte ne pomera, pa sam mislio da biste mogli srediti da aparat donesu

* Medicinski termin za injekciju koja se daje potkožno. (Prim. prev.)

ovamo. Kad bih to ja tražio, o meni bi mislili kao o pomodnom mladom lekaru koji ne zna kako da leči astmu.“

A to je upravo mislio i sam doktor Kišen Čand Set. Da li to Imtijaz hoće da nagovesti kako je on, doktor Set, pomodni lekar? Međutim, Imtijazov samouvereni pregled pacijenta na njega je ostavio utisak. Odgovorio je kako će se pobrinuti da donesu aparat. Znao je da institucije koje poseduju aparate za EKG čuvaju svoje blago kao suvo zlato.

Laknau je imao samo jedan takav aparat, a u Benaresu nisu imali nijedan u to vreme. Bolnica Medicinskog fakulteta u Brampuru izuzetno se dičila time što ga je nedavno nabavila, i pomno ga je čuvala. Ali doktor Set je tamo, kao uostalom i svuda drugde, bio sila na koju se može računati. EKG aparat je donet već narednog dana.

Pran, čije se stanje upravo bilo stabilizovalo posle još jednog traumatičnog sata šištavog disanja, da bi potom od iscrpljenosti pao u san, probudio se i u svojoj spavaćoj sobi zatekao Imtijaza i mašinu.

„Gde je Savita?“, upita.

„Odmara se na kauču u drugoj sobi. Po uputstvu lekara. Dobro je.“

„Šta je to?“, Zatim upita Pran.

„Aparat za EKG.“

„Nije mnogo velik“, primeti bolesnik, na koga mašina nije ostavila neki naročit utisak.

„Ni virusi nisu veliki“, smejući se odvrati Imtijaz. „Kako si spavao?“

„Dobro.“ Pranu je glas bio jasan, bez šištanja.

„A kako se osećaš?“

„Malo sam slab. Stvarno, Imtijaze, kakva je svrha ovog pregleda? EKG je za srce, a moj problem su pluća.“

„A zašto meni ne prepustiš da o tome odlučim? Vrlo je moguće da si u pravu, ali nije zgoreg da proverimo. Mislim da će nam ovog puta kardiogram biti od pomoći. Smatram da ovo možda nije običan astmatični napad.“

Imtijaz je znao da Prana ne bi mogao uljuljkati u utešno, blaženo neznanje, pa je smatrao da se može osloniti na njegovo poverenje i reći mu istinu.

Ali Pran izusti samo jedno „O“. Još je bio pospan.

Malo posle, Imtijaz ga je stao ispitivati o nekim detaljima njegove istorije bolesti, da bi dodao: „Moram da te zamolim da se krećeš što je moguće manje.“

„Ali moja predavanja...“

„Ne dolazi u obzir“, veselo mu odvrati Imtijaz.

„A sastanci odbora?“

Imtijaz se nasmeja. „Zaboravi. Firoz mi reče kako ih ionako mrziš.“

Pran leže natrag na jastuke. „Oduvek si bio siledžija, Imtijaze“, reče. „U svakom slučaju, sad je jasno kakav si mi ti prijatelj. Iznenađena iskrsneš na Holi, uvališ me u nevolju, a onda mi dođeš u posetu samo kad sam bolestan.“

Imtijaz zevnu.

„Pretpostavljam da ćeš kao izgovor reći da previše radiš.“

„I radim“, odgovori Imtijaz. „Doktor Kan je, uprkos svojoj mladosti, ili možda baš zbog nje, jedan od najtraženijih lekara u Brampuru. Njegova posvećenost profesiji je za primer. A uspeva i da iznudi pokoravanje lekarskim naredbama čak i od najbuntovnijih svojih pacijenata.“

„Dobro, dobro“, na to će Pran, povinovavši se predavanju. „I kad onda da te ponovo očekujem?“

„Za dan-dva. Upamti, ne smeš da izlaziš iz kuće, a najbolje bi bilo, ni iz kreveta.“

„Molim vas, gospodine, smem li ići u kupatilo?“

„Da.“

„A smem li primati posete?“

„Smeš.“

Prilikom svoje sledeće posete, Imtijaz je bio veoma ozbiljan. Bio je proučio kardiogram, pa je bez okolišanja rekao Pranu:

„Dakle, bio sam u pravu, ovoga puta u pitanju nisu samo pluća, već i srce. Imaš ono što mi lekari zovemo 'ozbiljna prenapregnutost desne komore'. Preporučujem ti tri nedelje potpunog odmora, a smešću te i u bolnicu na neko vreme. Ne uzbuđuj se, ali predavanja su isključena. Kao i rad u komisijama i odborima i slično.“

„A beba...“

„O, beba? Ima li tu nekih problema?“

„Hoćeš da kažeš da će se beba roditi dok sam ja u bolnici?“

„To valjda zavisi od bebe. Dok se ja pitam, ti ćeš se odmarati tri nedelje od sada. Beba nije moja briga“, nemilosrdno odgovori Imtijaz. A potom dodade: „Ti si svoje obavio u stvaranju bebe, ostalo je na Saviti. A ako budeš uporno sebe dovodio u opasnost, to za nju – a ni za bebu – neće biti dobro.“

Pran je prihvatio taj razumni argument. Sklopio je oči, ali čim je to učinio, preplavio ga je talas bezimenog nespokojsva.

Brzo je ponovo otvorio oči i rekao: „Imtijaze, molim te, reci mi šta je to – ta prenapregnutost komore koju si pomenuo. Nemoj mi reći da ne moram da znam. Jesam li ja to imao srčani udar ili nešto slično?“ Setio se Firozove primedbe: „Srce i pluća su dve sasvim različite stvari, mladiću, dve sasvim različite stvari“, i preko volje se počeo osmehivati.

Imtijaz ga pogleda s istim onim, za njega netipičnim, ozbiljnim izrazom lica, i reče: „Vidim da te pomisao na srčani udar zabavlja. Dobro je što ga nisi imao i što je... pa... zapravo malo verovatno i da ćeš ga imati. Ali, pošto već pitaš, dozvoli mi da ti objasnim što bolje mogu.“ Zastao je, malo razmislio o tome šta će reći, pa nastavio: „Srce i pluća su veoma blisko povezani; dele istu telesnu šupljinu, a desna strana srca snabdeva pluća ustajalom krvlju kako bi se takoreći osvežila, obogatila kiseonikom. I zato, kad pluća svoj posao ne obavljaju kako treba – na primer, kad ne dobijaju dovoljno vazduha jer su se dušnik i bronhije zgrčili od astmatičnog napada – time je pogođeno i srce. Kako bi nadoknadilo lošu razmenu kiseonika, ono snabdeva pluća s više krvi, što dovodi do toga da se i komora iz koje ono snabdeva pluća puni krvlju, da se prepuni i raširi. Shvataš?“

„Da. Vrlo dobro objašnjavaš“, utučeno odvrati Pran.

„E sad, zbog toga što se previše napunilo i raširilo, srce gubi na delotvornosti kao pumpa, a to mi lekari nazivamo 'kongestivna srčana disfunkcija'. To nema nikakve veze s onim što laici nazivaju srčanim napadom. Za njih to znači srčani udar. Od kojeg ti, kao što rekoh, nisi u opasnosti.“

„A zašto onda moram da ostanem u krevetu tri nedelje? To mi se čini strašno dugo. Šta će biti s mojim poslom?“

„Pa možeš pomalo da radiš u postelji“, odgovori Imtijaz. „A kasnije možeš ići u šetnje. Ali kriket je za neko vreme isključen.“

„Isključen?“

„Bojim se da jeste. A sad, lekovi. Ovde imaš dve vrste belih tableta. Ove ćeš uzimati triput dnevno, a ove jednom dnevno u prvih nedelju dana. A onda ću ti verovatno smanjiti dozu digoksina, u zavisnosti od toga kakav ti bude puls. Ali aminofilin ćeš nastaviti da piješ nekoliko meseci. Ako bude potrebno, možda ću ti dati i injekciju penicilina.“

„Zvučite ozbiljno, doktore“, na to će Pran, pokušavajući da unese malo vedrine u razgovor. Ovaj Imtijaz se veoma razlikovao od onoga koji je pomogao da profesora Mišru potope u bačvu s bojom.

„I jesam ozbiljan.“

„Ali ako ovo nije srčani udar, u kakvoj sam onda opasnosti?“

„Ako imaš kongestivnu srčanu disfunkciju, trpećeš sve propratne pojave preopterećenosti sistema cirkulacije krvi. Uvećaće ti se jetra, stopala će ti biti otečena, iskočiće ti vene na vratu, kašljaćeš i ostajaeš bez daha, naročito kad hodaš i izlažeš se fizičkom naporu. A moguće je i da će ti mozak biti malo smućen. Ne želim da dižem uzbunu, to nije opasno po život...“

„Ali ipak dižeš uzbunu“, odvrati Pran razdraženo gledajući u Imtijazov mladež. „Šta je to nego uzbuna? Ne mogu ozbiljno da prihvatim to ležanje u krevetu. Znam da mi je dobro. Ja sam... pa... mlad sam čovek. Dobro se osećam. I uvek mi je posle gušenja bivalo dobro, bio sam zdrav kao i svi ostali – u svemu u dobroj formi. Igram kriket. Uživam u pešačenju...“

„Bojim se“, odvrati Imtijaz, „da je stanje stvari sada drugačije. Ranije si bio pacijent astmatičar. Sada je, međutim, glavni problem desna strana tvoga srca. Trebaće ti odmora. Dobro bi učinio kad bi moj savet shvatio ozbiljno.“

Činilo se da je Pran povređen zvaničnim tonom kojim mu se prijatelj obraća, te se više nije bunio. Imtijaz je kazao kako njegovo trenutno stanje nije opasno po život. I da ne pita, Pran je znao – kako po ozbiljnom prijateljevom vladanju tako i po spisku propratnih pojava koje mu je ovaj izneo – da ono, dugoročno gledano, zacemento podrazumeva skraćeni životni vek.

Pošto je Imtijaz otišao, Pran je pokušao da se suoči s novonastalim činjenicama. Ali dan je po svemu bio nalik jučerašnjem, i on je osećao kako bezmalo može da slegne ramenima na ovo novo saznanje i da ga potisne – kao nevažnu uspomenu ili ružan san. Ali ipak je bio potišten i teško mu je palo da to sakrije i ponaša se uobičajeno pred Latom i pred svojom taštom, a najviše pred Savitom.

13.2.

ISTOG POSLEPODNEVA Prana su prebacili u bolnicu Medicinskog fakulteta. Savita je uporno zahtevala dozvolu da ga posećuje, pa su